

KÜLÜGY-HADÜGY

Budapest, 1914. augusztus 30-án ..... HETI SZEMLE ..... I. évfolyam, 19. szám

Szerkeszti: Szilágyi Lajos dr., cs. és kir. kamarás.   Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Népszínház-utca 16

Előfizetési ára: negyedévre 4 K, egész évre 16 K. Egyes szám 30 fillér. Vasárnaponként jelenik meg. Telefon: József 51-15

Tartalom:

Szurmay Sándor államtitkár.

A hadműveleti helyzet. (Stratégiai fejtegetés. Vázlatokkal.)

A világháboru. (Vázlatokkal.)

1. **A diplomáciai események naplója.**

2. **A hadi események naplója.**

A keletázsiai orosz csapatok vasuti szállítása.

Tayfun.

Törökország a hármasszövetség mellett.

Egy hazafias román pap buzditó beszéde.

A háboruban adományozható kitüntetések.

Belgium végnapjai közelednek.

.....
A Küllüg—Hadüg

összes eddig megjelent számait ingyen küldi meg a kiadóhivatal, ha szeptember 1-től legalább félévre előfizet!

.....

Szurmay Sándor államtitkár.

A világesemények forgatagában, a magyar, osztrák és német fegyverek sikerei között szerénven huzódott meg a napilapok hasábjain a Legfelsőbb elhatározás: „Magyar honvédelmi miniszterem előterjesztésére Surmay Sándor tényleges államánvu altábornagyot honvédelmi államtitkárrá kinevezem”. Rövid néhány szó, a szokásos sablonos kinevezési forma: a honvédségre, a hon védelmére nézve azonban, korszakalkotó fontossága.

Szurmay Sándor neve, egyénisége, multja és alkotásai felmentenek bennünket attól, hogy érdemeit, tüneményes karrierjét részletesebben méltasuk.

Ma az egész nemzet fegyverben áll, ma a fegyverek beszélnek, azok beszéljenek; *annak a hadseregnek és honvédségnek fegyverei, melyeknek újjászervezésénél, fejlesztésénél éppen a Surmay Sándor szervező és alkotó zsenije volt egyik legértékesebb munkakerő.* És ha lelkesedéssel és ámulattal hajtjuk meg a zászlót csapataink csodálatos fegyvertényei előtt, külön elismerés illeti meg azokat, kik a győzelem előfeltételeit megteremtették, kik ezt a hadsereget és honvédséget ily hatalmasnak, ily erősnek megszervezték.

Mióta a Legfőbb Hadur parancsoló szava egész fegyveres erőnket hadba szolgáltatta, a Szent György-téri honvédelmi miniszteriumban emberfeletti munka folyik. De a megsokszorozódott teendőket az abszolút tudás biztonságával és nyugodtságával s a közmondásossá vált katonai pontossággal végzi a tisztikar. Ebből a legnagyobb részt a fáradhatatlan energiájú Surmay Sándor veszi ki. Mint az 1, 2, 4. és 10. osztályokból álló I. ügycsoport főnöke, éppen azon osztályok felett áll, melyeket a háború a legközelebről érintett s a melyeknél most éjjel-nappal a leglátásabb munka folyik.

Államtitkári állása szervezését az óriás munkahalmaz tette szükségessé. Báró Hazai miniszter és Karácsony politikai államtitkár teendői annyira megsokasodtak volt, hogy azokat csak a legnagyobb erőfeszítéssel láthatták el. Részben az ő mentesítésük, főleg azonban a szolgálati ügymenet gyorsítása tette elengedhetlenül szükségessé, hogy egy adminisztratív államtitkári állás szerveztessék. Hogy erre éppen Surmay Sándort állította minisztere bizalma és a Legfelsőbb királyi kegy, az az események és érdemek természetes folyamata, de egyben bizonyítéka annak, mily gondossággal választják meg nálunk azokat, kik a honvédelem nagy és szent ügyeit intézik.

A kinevezést a honvédelmi miniszteriumban, hol mint fogalmazótiszt, osztályvezető és csoportfőnök Surmay már évek hosszú során át működött, — a politikai életben, hol mint Fejérváry báró jobbkeze még a régebbi véd-erővitákból igen jól ismert, — a politikai társadalomban, hol mint nagymű-

veltségű, fenkölt gondolkozású, szívélves modoru katona mindenkor közszeretnek örvendett: a legnagyobb meglepéssel, örömmel fogadták és meg vagyunk győződve a felől, hogy *kint az északi és déli hadszíntereken is, nem egy ezrednél hangzott a felkiáltás: „Uj alkalmazásában, legnagyobbodott hatáskörében Isten áldása kísérje Surmay Sándor működését, királyunk és a szent haza javára”.*

A hadműveleti helyzet.

— Stratégiai fejtegetés. —

Budapest, 1914. aug. 27.

Az egyszerre két fronton háborút viselő Németország, ha régi hadászati műszóval akarunk élni, a belső vonalon működik, míg hatalmas ellenségei (egyfelől Oroszország, más felől Belgium, Franciaország és Anglia) a külső vonalon operálnak.

Ez a hadászati helyzet adja meg azokat a vezető irányelveket, amelyek egyfelől az entente hatalmának, másfelől Németországnak hadműveleteik tervénél feltétlenül tekintetbe kellett venniök.

Az entente hatalmak erejüket nem képesek egy hadszíntéren egyesíteni, míg köztük a hatalmas német haderő áll. Az egyesülés nagy és merész gondolata csak a német haderőn át vezetheti őket össze. Támadólag kellett tehát fellépniök, hogy az esetleg visszavert és esetleg visszavonuló német seregek felett egy utolsó — Németország szívében lejártszó — harcban kezét foghasson a nyugatról jövő francia és a keletről betört orosz.

Nem kételkedtünk soha abban, hogy ez a kézfogás csak merész fantázia szüleménye marad, de leszögeztük, mert ez kellett, hogy vezesse (és tényleg vezette is) a hadműveleteik előkészítésénél mindkét államot.

Németország, melynek a katonai ereje ugy nyugati, mint keleti ellenségénél jóval nagyobb, de számbelileg a kettőt együtt mégsem haladja meg, hadműveleti terveit helyzeténél fogva ugy állapította meg, hogy míg az egyiket, — a jelen esetben Oroszországot — feltartóztatja, ereje legnagyobb részével a másik ellenség — Franciaország — ellen fordul, hogy ennek legyőzése után teljes erővel vethesse magát Oroszországra.

Az eddig lejárlott események e nagy terveknek folyományai. Németországnak, hogy teljes erejével Franciaországra vesse magát, feilődési tér hiányában szüksége volt arra, hogy hadműveleteit Belgiumra is kiterjessze.

Az északi tengertől Longwy-ig terjedő határterületen Franciaországot, Németországtól Belgium választotta el. A belga hadsereg és a belga erődök voltak hivatva arra, hogy Franciaországot egy északkeleti irányból jövő német támadás ellen fedezzék, s Belgium lehetett volna az a terület, hol viszont az egyesült belga s angol expedíciós hadak megerősítve több francia hadtesttel fel-

vonulhattak volna egy Észak-Németországba való betörésre.

És az offenzíva sikere esetén a nagy német kikötők hátába vezethették volna a szövetséges hadakat s talán szárazföldről kényszeríthették volna a német flottát bázisai (hadikikötői) felhagyására, vagy elvehette volna őket, s így közvetve vagy az Északi-tenger teljes elhagyására vagy pedig az angol flottával való harcra kényszerítették volna őket.

Ez az offenzíva, melyet csak mint lehetőséget említünk, ugy látszik tervbe se volt, mert hiszen az angol, francia és belga seregek még a defenzív feladatra sem tudtak egyesülni. Lüttich, majd Namur ugyszólván magára hagyatva esik el. A belga haderő nagy része Antwerpenbe visszavonul, onnan sikertelen kitérőt próbál; az angol haderő Maubeuge-nél szenved vereséget; Belgium délnyugati részében a Maas és a Sambre között belga, tulnyomólag pedig francia seregek futamodnak meg; Belgium legdélebb csücskét pedig a württembergi herceg serege tisztította meg az ellenségtől és valahol — talán éppen az emlékezetes Sedannál — átlépi a Maas folyót.

A német csapatok a harctér ezen északi részében Maubeuge-től Montmedy-ig egy 150 km. széles arcvonalon már francia területen állanak, előttük mindenütt visszaverve az ellenség.

Páristól a német hadsereg élei légvonalon alig 200 km.-re vannak. Azon esetben, ha a németek diadala teljes volt, s ha az üldözést azonnal és a legnagyobb erővel felveszik, számíthatunk arra, bár az Ardennek erdős hegyvidékei az előnyomulást lassítani is fogják, hogy egy héten belül már a Laon-Reims vonalát érik el, hol a franciák két hatalmas táborvárukra támaszkodva uiabb ellentállást fognak kifejteni. Ezen vonalon feltétlenül uiabb nagy ütközetek lesznek. Lehetséges azonban, hogy a franciák már egy előbbfekvő állásban fejenek ki ellentállást.

A Verduntól — Belfortig terjedő vonalon, ugy látszik, hogy a franciák az ő híres megerősített első védelmi vonalukig (Verdun, Toul, Epinal, Belfort) lettek visszavetve, s most ezt a vonalat, amelyben és amely mögött nyugodtan rendezkedhetnek hadműveleti rövid offenzív lökésekre, használják fel.

Ezen offenzív lökemek a német jelentések szerint eddig mindenütt kudarcra végződtek, aminek talán épen a nagy táborvárak közelségének morális hatása is az oka. A vár, az erődítmény, melyben a sereg már egyszer védelmet s oltalmat keresett és talált, csodálatos vonzó hatással marad a seregre. Nem tud eltávolodni tőle, legalább nem mesz szíre, s a legcsekélyebb balsiker esetén már visszatér védő erődöve mögé. A vár, amilyen megbecsülhetetlen szolgálatokat tehet a védelemnek, a támadó szellemnek — a támadáshoz szükséges kitarító szellemnek — annál többet árt. Verdun-Belforti vonalon hosszabb ideig is folynak majd még a harcok. Uiabb és

El lehetünk készülve arra, hogy a

nagvobbszabásu francia előnyomulások híre azonban nagyon is valószínűtlen, ez a nagy meglepetések közé tartozna.

Ezalatt a Longwy környékén győztes német trónörökös Verdun északról kikerülve tovább nyomulhat elő és idővel vagy délnek fordul az első francia erődítési vonal hátába, vagy pedig Chalons felé — a Laon Rheimsnél várható nagy ütközetben — a francia déli szárnynak letörésére. Vederemo.

Mindenesetre a német támadás feltartóztatta, azután pedig visszavetette, végül védelemre kényszerítette az első napokban támadásra indult francia hadseregeket. A Metzről délre vivott, nemkülönben a longwy-i és Maubeuge-i harcoknak meg van az eredménye: Franciaország ijedten visszahuzta jobb-

met sziv, ezeknek ez sikerülni s fog.

Az orosz hadszíntér északi és középső részén az oroszok hadműveletei immár meglehetősen áttekinthetők.

Az oroszok Nyugat-Lenvelországot a monarchia, Németország és a Visztula között teljesen feladták.

Egy látszólag igen erős hadseregük azonban Poroszországnak a Visztulától keletre fekvő hosszú, keskeny területe ellen intéz keletről és délről átka-roló támadást. Valószínű, hogy itt a németek a Visztuláig vissza fognak vonulni.

Ismét más orosz seregrészek a Visztulánál állhatnak, hogy a Nowo-Giorgiewsk, Varsó és Ivangorod várak által védett vonalon, az észak felé előnyomuló haderőnket feltartóztassák.

A francia erődítési rendszer.

át, melyvel Berlinben akart kezdet fogadni Miklós cárral.

Az entente hatalmak tervének tehát ez a része, a francia támadó benyomulása Németország szívébe, megghiusultnak tekinthető.

A másik oldalon Oroszország törekszik nagy erővel Franciaországgal Németországon át találkozni. Itt Németország csak kis erőket alkalmaz, ezek azonban elégségesek arra, hogy az orosz előnyomulást feltartóztassák és észleltessék mindaddig, míg a belső vonalon folyó hadművelet második fázisa, a német főerők harca Oroszország ellen, bekövetkezhetik.

A gumbingen-auserburgi fényes diadal, a porosz Visztula megerődített vonala, a pomerániai tavak és a bátor né-

Közép- és Kelet-Galicia ellen az oroszok 3 nagy csoportban állhatnak, egyik északról Lublin irányából nyomult elő s a Krasznik-turobini csatában szenvedett vereséget. (lásd vázlatot!) a másik csoport, úgy látszik a wolchyniai várháromszögben (Luzk, Dubno és Rowno) gyülekezett és Lemberget tüzte ki magának hadműveleti célul. Támadásuk azonban Rawa-Ruska, Zolkiew vonalában szintén hajótörést szenvedett. Az óriási, a Visztulától Rawa-Ruszkán át a Dniesterig húzó 400 km.-es vonalon dühöngő harcok délkeleti szárnyán még nincs döntés; itt úgy látszik az orosz kiewi és odessai katonai kerület hadtestei küzdenek.

A hadszíntér legdélkeletibb részén

Czernovitzcal szemben az orosz támadások egvelőre nem ismétlődtek.

Mindenesetre ma a mi szemünk s a német Visztulát védő pomerániaiak szemé is bizonyára délfele tekint. A Lublin felé győzedelmesen előrehaladó osztrák-magyar hadak előnyomulása meg fogja állítani a Berlinbe sóvárgó orosz hadak útját is. A kraszniki fényes győzelem nemcsak a mi határainkat védte meg, folytatásában meg fogja védeni Németország legkeletibb tartományait is. Megbecsülhetetlen a kraszniki diadal hadműveleti értéke.

Délen a szerbek és montenegróiaknak sok a veszteségük.

Ugy látszik, hogy ott nagyobb és jelentősebb események napok óta nem történtek.

A megtizedelt és megfutamtított szerb seregek aligha fogják magukat újabb vereségnek kitenni. A régi szandsák és és Montenegro területén nagyobb erők egységes harcáról a terep roppant szaggatottsága miatt szó sem lehet, csak apró hírek apró sikerekről érkeznek ezen az átszeggelt terepen csak az apró sikerek összegezéséből tűnik majd szembe a végleges nagy siker.

A világháború.

I. A diplomáciai események n. plója.

Julius 23.

A monarchia Szerbiához jegyzéket intéz;

Julius 25.

Szerbiában elrendelték az általános mozgósítást; Szerbia ki nem elégitő választ ad; belgrádi követünk elhagyja a szerb fővárost.

Julius 26.

Ő Felsége elrendelte a részbeli mozgósítást. A szerb királyi udvar és a kormány Nisbe költözik.

Julius 28.

A monarchia hadat üzent Szerbiának. Franciaország biztonsági előintézkedéseket tesz.

Oroszországban a kiewi, moszkvai, kazáni és odessai katonai kerületekben elrendelték a részbeli mozgósítást.

Julius 31.

Ő Felsége elrendelte az általános mozgósítást.

Vilmos császár Szentpétervárhoz ultimátumot intézett, 12 óra alatt választ kért; a franciákhoz is ultimátumot intézett, a válaszra 18 óra időt adott.

A cár elrendelte az egész orosz haderő általános mozgósítását.

Bulgária semlegességi nyilatkozatot tett. Németalföld királynője elrendelte az általános mozgósítást.

A svájci hadsereget hadilábra állították.

Augusztus 1.

Vilmos császár elrendelte az összes német haderők mozgósítását.

Franciaország délután 4 óra 30 perckor ugyanezt elrendelte.

Svédország semlegességi nyilatkozatot tett.

Augusztus 2.

A szentpétervári német nagykövet este 7 óra 30 perckor Szentpéterváron átnyújtotta a németek hadüzenetét.

Franciaország és Algír egész területére

a háboru egész tartamára kimondták az ostromállapotot.

Augusztus 3.

A német birodalom és Franciaország közt beállt a hadi állapot.

Németország fölkérte Belgiumot, hogy csapatainak keresztülvonulását engedje meg.

Olaszország semlegességi nyilatkozatot tett, egyben elrendelte a részbeli mozgósítást.

Svédország szintén.

A török birodalom területére ostromállapotot rendeltek el.

Az Egyesült-Államok semlegességi nyilatkozatot tettek.

A román kormány a határ védelmére intézkedéseket tett.

Augusztus 4.

Belgium a németek átvonulására vonatkozó kérelmet visszautasította, erre a német követ Brüsszelt elhagyta.

Anglia kérdést intézett Belgium semlegességének megsértése miatt Németországhoz.

Anglia este 7 órakor hadat üzent a német birodalomnak.

A francia kamara Németországnak szóló hadüzenetet egyhangulag elfogadta.

Törökországban elrendelték a részbeli mozgósítást.

Svédországban behívták a népfőlkelöket.

Svájc semlegességi nyilatkozatot tett. Dánia szintén.

Augusztus 5.

A monarchia hadat üzent Oroszországnak.

Montenegró hadat üzent a monarchiának.

Augusztus 6.

Szerbia hadat üzent a német birodalomnak.

Németalföld semlegességi nyilatkozatot tett. Egyiptom szintén.

Törökország elrendelte az általános mozgósítást.

Augusztus 7.

A német birodalom újra üzenetet intézett Belgiumhoz hogy kímélje meg országát a további háborútól.

Dánia semlegességi nyilatkozatot tett az orosz-osztrák-magyar háborúra.

Szerbia érvénytelennek nyilvánítja a monarchiával kötött szerződéseket és megállapodásokat.

Augusztus 8.

Belgiumban kihírdették az ostromállapotot.

Portugália kijelenti, hogy az angol szövetséges társhoz hű marad.

Japán a távoli keleten a tengeren lejátszódó eseményektől teszi függővé magatartását.

Joffre tábornok a francia hadsereg főparancsnoka, kiáltványt intézett az elszásziakhoz.

A norvég flotta mozgósítását elrendelték.

Augusztus 10.

A montenegrói tengerpart ellen kimondják a blokád.

A monarchia és Franciaország között megszakad a diplomáciai érintkezés.

Augusztus 11.

A megbetegedett Mérey római nagykövetség helyére báró Machio Károly osztályfőnököt rendelik ki.

Montenegró hadat üzent Németországnak.

Augusztus 12.

Németország lefoglalta az ellenséges államok követeléseit.

Augusztus 13.

Anglia és Franciaország hadat üzentek a monarchiának.

Belgium elutasította a németek augusztus 7-i üzenetét.

A Kaukázusban kitört a forradalom.

Az ukrajnai forradalmi párt kiáltványokat bocsájtott ki.

Ausztriában és Magyarországon a moratóriumot két hónappal meghosszabbították.

Biale Leon viceadmirálist olasz tengerészeti miniszterre nevezték ki.

Augusztus 14.

Németország a nemzetközi joggal ellenkező hadviselési mód miatt figyelmeztető jegyzéket intézett Franciaországhoz és Bel-

Spanyolország kinyilvánította semlegességét.

Miklós cár Moszkvába érkezett.

Augusztus 18.

A porta jegyzéket intézett a hatalmakhoz, hogy a Dardanellákon át törekvő kereskedelmi hajók a drótnélküli távirókészülékeiket leszerelni kötelesek.

A török kormány megvásárolta a német kormánytól a Goeben páncélos cirkálót és a Breslau cirkálót.

Augusztus 19.

Kars orosz katonai kerületben kitört a lázadás.

Japán ultimátumot intézett Németországhoz.

Augusztus 21.

Londoni nagykövetség a követség személyzetével és mintegy 250 osztrák és ma-

Az orosz erődítési rendszer.

giumhoz.

Két japán hajóhadosztály utrakelt (?).

A bolgár kormány a hadsereg szükségleteire kimondta a kiviteli tilalmat.

A szerb kir. udvar és a kormány Nisből Skopljeba (Üszkübbe) költözött.

A görög minisztertanács a mozgósítás előkészítésére intézkedéseket tett.

Augusztus 15.

A német népfőlkelést behívták.

Bulgáriában kimondták a hadiállapot be-
köszöntét.

Az angol kormány 100,000 önkéntes toborzására hirdetményt tett közzé.

A franciák Tuniszban, az angolok Egyiptomban elrendelték az ostromállapotot.

Moerke ezredest svéd hadügyminiszterre nevezték ki.

Augusztus 16.

A krakói lengyelek klubja kiáltványt intézett az összes lengyelekhez.

Augusztus 17.

Olaszországban szeptember 30-ig terjedő moratóriumot rendeltek el.

Közhirre teszik, hogy a dán kormány a Szund-ban, valamint a Nagy- és Kis-Beltben tengeralatti aknákat helyezett el.

gyar alattvalóval különvonaton elutazó Londonból és Genuán keresztül tér haza.

Németországban császári rendeletre behívták a népfőlkelöket, kivételnek a 2 éven aluli népfőlkelők, akik még nem katonakötelesek, továbbá a 39 évnél idősebbek nem kiképzettek.

A franciák megszüntették az eddig hazai hadijelentések közzétételét. Az elesettek sebesültek listáját sem hozzák nyilvánosságra.

Albert monakói fejedelmet a franciák elkergették országából. Nem lehet tudni, hogy mi történt a fejedelemmel.

Angliában semlegességi bizottság alakult, amely elölkelő állású férfiakkal, hogy lehetővé tegye mihamarább Angliának a háborúval való kibontakozást.

A hollandiai kormány újabb ötmillió követel a tengeri haderő mozgósítására.

A török kormány visszautasította az orosz és francia részről történt lépést, hogy az orosz hadihajóknak engedjék meg a Dardanellákon való szabad áthajózást.

Augusztus 22.

Hazai honvédelmi miniszter a magyar párti klubban kijelentette, hogy Szer-

ban jól állunk, eddigi eredményeinkkel meg lehetünk elégedve.

Az olasz kormánytól új semlegességi nyilatkozatot várnak.

György angol király beszédet intézett a franciák és belgák támogatására induló katonáihoz.

Miklós orosz nagyherceg, a hadsereg főparancsnoka, a lengyelekhez csábító hangú proklamációt intézett.

Augusztus 23.

A belga királyi család Angliába szándékozik menekülni Antwerpenből.

Németország nem válaszolt Japánnak, ellenben tokiói nagykövetét visszahívta és a berlini japán ügyvivőnek kiadta utlevelét.

Salandra olasz miniszterelnök egy küldöttségnek kijelentette, hogy Olaszország megmarad a semlegesség politikája mellett.

Vilmos német császár parancsot adott ki s ebben köszönetet mond a német vasutak tisztviselőinek és munkásainak a mozgósítással kapcsolatban teljesített munkáért.

Augusztus 24.

Anglia és Franciaország ötszázmillió frankot adnak Belgiumnak.

Talaat bég és Haalil bég Bukarestbe érkeztek; Sinajában Károly király fogadta őket. A török küldöttek Szófiába utaztak.

Czernin bukaresti követünk Bécsbe utazott s audienciára jelentkezett O Felségénél.

Clary gróf belgiami követünk személyzetével elhagyta Brüsszelt.

Vilmos császár követet küldött a román királyhoz és Konstantinápolyba a portához.

Augusztus 25.

A bécsi spanyol nagykövet valószínűnek tartja, hogy Párisban forradalom tört ki.

A bécsi német nagykövet palotája előtt nagy és lelkes tüntetés folyt le. Az erkélyen megjelent a nagykövet és megköszönte az ovációt.

Olaszország a japán követelés miatt könnyen abba a helyzetbe jöhet, hogy hadat kell üzennie Angliának.

A pápa halála előtt kijelentette, hogy nem interveniálhat a háború ellen Ferenc Józsefnél, mert az osztrák-magyar monarchia háboruja nagyon is igazságos.

Salandra miniszterelnök szerint semmi se teszi szükségessé az olasz kamara egybehívását.

Augusztus 26.

Királyunk üdvözlő táviratot küldött a német császárnak.

Az elfoglalt orosz-lengyel területen már az osztrák közigazgatás működik.

A német császár az okkupált belga területek főkormányzójává Goltz báró tábornagyot nevezte ki.

French tábornokot nemcsak az angol csapatoknak, hanem az északi francia csapatoknak is parancsnokává nevezték ki.

Londoni nagykövetünk személyzetével s a londoni konzulátussal megérkezett Bécsbe.

Az orosz diplomaták Konstantinápolyban, Bukarestben és Szófiában a legsúlyosabban fenyegetik a minisztereket, ha nem tanusítanak engedelmességet. Sztambulov sorsát emlegetik.

Francia államférfiak mindent elkövetnek, hogy Olaszországot semlegességének föladására bírják.

A német birodalomban levő japán birodalmi javakat lefoglalták.

A kínai köztársaság elnöke kijelentette,

hogy a jelenlegi háborúk alatt Kína semleges marad.

2. A hadi események naplója.

Julius 29.

A Drina mellett kisebb harcok voltak.

Julius 30.

A zimonyi hidnál kisebb tüzharok voltak.

A Száva melletti Progar községnél egy átkelni akaró szerb bandát határőrsapataink visszavertek. Velke-Orodiste mellett saját tüzérségünk két felszerelés alatt álló szerb gőzhajót megsemmisített.

Augusztus 1.

A német-orosz határon apró csatározások folytak. A 8. porosz hadtest egyes részei Luxemburgot megszállták. Az Augsburg nevű német cirkáló Libau orosz hadikikötőt bombázta.

Augusztus 3.

Czenstochau, Kalisz és Bedzin orosz városokat német csapatok szállták meg. Memel német város helyőrsége az orosz határőrsapataink előretörését visszaverte. Német csapatok megrohanták Kibartyt. Francia csapatok törtek be Elzászba.

Augusztus 4.

Tüzérségi harc Belgrádnál. A vár és a megerősített állások a Dunaparton erősen megsérültek. Németh hadihajók az algiri tengerparton Philippeville és Bone megerősített kikötőket megrongáltak. A törökök a Boszporuszt és a Dardanellákat elzárták.

Augusztus 5.

A szerbek a boszniai határon Vardiste-Rudonál megkísérelték a betörést.

Augusztus 6.

Olkusz, Woldbrom és Nowe-Brzesko orosz városok kezeinkbe kerültek.

Az orosz határon Lautenburg és Soldau közt a betörő orosz lovas csapatokat a németek visszaverték.

A németek elfoglalták Alexandrow orosz várost és Briey francia helységet.

A német és osztrák-magyar csapatok összeköttetésbe léptek Orosz-Lengyelország területén.

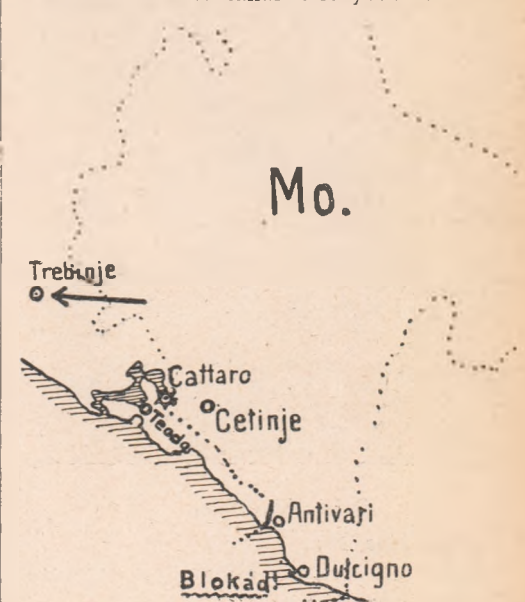
A montenegróiak Trebinje irányában megkísérelték a betörést.

Augusztus 7.

Miechov orosz várost lengyel önkéntes csapatok szállták meg.

Adamowka mellett csatározás folyt; az orosz lovasságot visszaűzték.

Az Amphion nevű angol cirkáló és a Königin Louise német aknaelhelyező hajók a Themse torkolatánál elsüllyedtek.

A montenegrói hadszíntérről.

Az angol miniszterelnök az alsónáztló felhatalmazást kért, hogy a hadsereg létszáma 500 ezer fővel szaporíttassék.

Német csapatok reggel 8 órakor Lüttich várát bevették.

Sir John Jelicoe tengernagy az angol flotta főparancsnokává, Madder tengernagy pedig a tengerészeti vezérkar főnökevé nevezettek ki.

Az angol kormány az angol Vickers cégnél épült két török dreadnoughtot a saját céljaira lefoglalta.

Augusztus 8.

Radziwilow, Woloczysk és orosz Nowosielica helységeket osztrák-magyar csapatok szállták meg.

A németek megszállták Aland szigetét. Zalosce környékéről orosz lovas járőreket űztek vissza.

A montenegróiak Teodot bombázták.

Az oroszok Hangő nevű kikötőjüket szétrombolták.

Augusztus 9.

Egyik cirkálónk elpusztította Antivari radioállomását.

A szerb hadszíntér.

Sabac környéke.

Augusztus 10.

Lengyel lövészfjak elfoglalták az orosz Wk. Ksiaz helységet.

A San-folyó mellől és Brody környékéről az orosz lovasságot visszaűzték.

Mülhausen német város mellett a németek a franciákon fényes győzelmet arattak. Lagarde mellett a 15. francia hadtest egy dandára súlyos vereséget szenvedett.

Albán csapatok gyülekeztek a szerb határnál.

Augusztus 11.

Angol hadihajók Német Kelet-Afrikában Dar-es-Salam kikötőjét bombázták.

Augusztus 12.

Jedrzejew orosz községet osztrák-magyar csapatok szállták meg.

Csapatunk Sabacot bevették.

Augusztus 13.

Csapatunk több ponton bevonultak Szerbiába és az ottani ellenséges erőket visszavetették.

Augusztus 14.

Csapatunk a Loznica és Ljesnica közt fekvő magaslatokon megerősített állásban volt ellenséget megverték. A szerbek úgy itt, mint Sabácnál, ellentámadásokat intéztek, ezeket azonban csapatunk visszavetették.

A montenegrói csapatok támadását visszavetették.

Marggrabova német határvárost egy orosz különítmény felgyújtotta, azután visszavonult.

Schirmek elzászi város közelében egy vakmerően és elővigyázatlanul előnyomuló német különítményt kudarc ért.

Honvéd lovasságunk harcának színtere.

Augusztus 15.

Csapatunk a szerbeket Valjevo irányában üldözik. A varasdi 16. gyalogezred szívós vítésséggel harcolt.

Augusztus 16.

Vilmos császár a harctérre utazott.

Augusztus 17.

Az orosz határ közelében levő Stallupönen német város mellett az I. német hadtest csapatai fényes győzelmet arattak.

Az 5. honvéd lovas hadosztály Satanownál áttörte az orosz határt, Kuzmintól délnyugatra gyaloggá ellen bravuros támadást intézett.

Augusztus 18.

Zenta nevű kis cirkálónk eltűnt.

Mlava orosz várost a németek megszállták.

Csapatunk Progaránál átlépték a Szávát és Obrenovac szerb várost bevették.

Londonból Krisztiániába az a hír érkezett, hogy a németek Belgiumban már Dinant-ig előnyomultak.

Augusztus 19.

A német csapatok Tirlemontnál győztesen harcoltak.

Augusztus 21.

A németek a bajor trónörökös vezetése alatt Metz és a Vogézek között lefolyt csatákban visszaverték a franciákat. Több ezer foglyot ejtettek, számos ágyut vettek el az ellenségtől.

Csapatunk az orosz-osztrák határ közelében fekvő Radzilov közelében nagyobb ellenséges erőket vertek vissza.

A fiumei tengerészeti hatóság közli, hogy a svéd területi vizeken aknákat helyeztek el.

Augusztus 22.

Kommunikét tettek közvé, mely szerint szükségessé vált, hogy nagyobb erőinket az északi harctéren fejtjük ki. Szerbia ellen való fellépésünk ezzel mellékakcióvá vált. Csapatunk megszállva tartják Sabacot és már elfoglalt magaslatokat. A Bosznia felől előnyomuló csapatunk Valjevo felé üldözik a szerbeket.

A Visegrád-Rudó melletti harcokban

A krasniki csata színtere.

A német lakosság Belgiumban Pervez mellett, visszavetette az 5. francia lovas hadosztályt.

Bajor és bádeni csapatok Schlettstadt mellett megverték az 55. francia gyalog dandárt.

Augusztus 20.

A németek bevonultak Brüsszelbe.

harminc szerb zászlóaljat megverték csapatunk s az egész vonalon visszavetették az ellenséget.

A montenegróiak megint ágyúzták Cattarót, Csatatunk viszonzták az ágyútüzelést szép eredménnyel. Trebinjében nyugalom van. Katonáink bevonultak a Szandzsákba és megszállták Plevljét, ahol a török lakosság szeretettel fogadta őket.

Lovasságunk az északi harctéren Tomaszovnál három orosz ezredet kényszerített eszeveszett menekülésre. Csatatunk Turynkánál megsemmisítettek egy lovashadosztályt, egy orosz dandárnak pedig Kamiotta-Strumilánál okoztak nagy veszteséget.

Sokal irányában előrehaladt orosz hadosztály összeütközött csapatunkkal, akik megverték őket s egyik dandárát teljesen szétugrasztották.

Augusztus 23.

Német csapatok Gumbinnen-Angerburg vonalon visszaverték az oroszokat, elfogtak

nyolcezer katonát és nyolc ágyut.

Namurt ismét bombázzák a németek.

Calaisban és Dunquergneben angol csapatok kötődtek ki; Belgiumba vonulnak.

Csapataink a Krasznik-tól délre levő magaslatokról nagyobb orosz erők előcsapatait vetették vissza.

Csapataink a Besszarábiában gyülekeztek és Bukovinába betörni készült kb. 20,000 főnyi orosz haderőt Nowosielica-nál visszaverték.

Augusztus 24.

A nemzetek átlépték a Luneville—Blainout—Cirey vonalat. Számos fogoly és győzelmi jelvényen kívül a német balszárny 150 ágyut kerített kézre. A németek Maubeuge felé nyomulnak. Egy angol lovasdandárt megverték.

A Lüttich melletti fegyvergyárat a németek lefoglalták.

Csapataink Kraszniknál két orosz hadtestet vetettek vissza.

A szerbeket, akik területünkre nyomulnak, megtámadtuk és Uzice irányában visszavetettük a határra.

Augusztus 25.

Jozefów—Krasznik—Turobin vonalában 4 orosz hadtest ellenében győzelmes csatákat vívtak csapataink.

A namuri erősség öt erődje s a város a németek kezébe jutott.

A Csiangtauban levő Kaiserin Elisabeth nevű hadihajónak parancsnoka azt a távlati parancsot kapta, hogy a hadihajó Csiangtauban vegyen részt a harcokban.

Augusztus 26.

Bárczy polgármester falragaszokon adja ki, hogy Orosz-Lengyelországban Krasznik mellett hatalmas ütközetben több orosz hadtestet megverték csapataink. Hetven kilométer széles vonalon folyt a harc. Az oroszokat minden állásukból kivetették, az orosz sereg fejezetten menekül Lublin felé. A híradósítók szerint 4—5 hadtest vett részt. Namur összes erődjei elestek. A németek bevették Longwyt.

A keletázsiai orosz csapatok vasuti szállítása.

Mióta Japán ellenünk fordult és ezáltal a keletázsiai orosz haderő felszabályozásának, közelfekvő a gondolat, mi lesz, ha az orosz hadvezetőség az Ázsiában elvezetett hadtesteit is Európába szállítja: az orosz számbeli túlsulynak hiszen ellenállhat-e majd haderőnk.

Legkellene nyugtatnunk olvasóinkat, hogy nincs mitől tartanunk, de megkérdeztük már ezt a Krasznik melletti háttérükről, amiből mindenki látja, mi az az orosz „számbeli túlsúly”.

Indazonáltal közérdekű egy kis felmérés, hogy és miképen és mennyi alatt juthatnak a szibériai hadtestek Európába.

Öt óra kell bocsátanunk, hogy amíg a vonatok el nem mennek, a Sund, a Kis Belt és Nagy

Belt el vannak zárva, Oroszország csapatokat tengeren nem szállíthat. Marad tehát az egyetlen szárazföldi összeköttetés, a kelet-szibériai-mandzsuri vasutvonal, mely Orenburg közelében metszi Európa határvonalát és Ázsiában Omsk, Tomsk, Krasnojarsk, Irkutsk, Werchneudinsk, Tschila, Bochedu, Charbin-on át vezet a távol keletre.

Ennek a vasutvonalnak teljesítőképessége nagyon csekély. Hossza az oroszok jelenlegi felvonulási körletétől kb. 8200 km. A vonatok sebessége Schön József őrnagynak a keletázsiai hadszíntérről irt munkája szerint legfeljebb 20 km. óránként, amibe az állomásokon és kitérőkön való tartózkodás már be van számítva. Eszerint az egész vonal meghaladására 17 nap szükséges. (A vasutnak békés időben indított gyorsvonatai az utat 14 nap alatt teszik meg.) Mivel azonban a kocsiknak szoros kihasználása mellett az egyfolytában való utazás úgy a lovak, mint az emberek harc-képességének nagyon árt, minden 2, legfeljebb 3 utazási nap után egy pihenő napot kell beiktatni. Így pedig a szállítási időtartama 22, illetőleg 24 napra, átlagosan 23 napra tehető.

A szóbanforgó vasutvonalon két állomás között a legnagyobb távolság 53 km. Erre, a 20 km-es óránkénti gyorsaságot számítva, majdnem teljes 3 óra idő szükséges. Vasuti üzletszabály, hogy vonatokat egymásután sűrűbben nem szabad indítani, mint amennyi idő kell a két egymástól legtávolabb eső állomás közti vonal befutására. Ez itt 3 óra. Ezen számítás szerint tehát 24 óra alatt csak 8 vonat indítható Mandzsuriából Európa felé. Mivel azonban a vasutról szóló leírások egybehangzó jelentése szerint az alapépítmény a töltések méretei, a felépítmény pedig a sinvastagság tekintetében igen gyengén épült, a vonalon csak könnyebb mozdonyok használhatók. Ezen könnyebb mozdonyok legnagyobb megterhelése a vasutról szóló források egybehangzó megállapítása szerint legfeljebb egy-egy 60 tengelyes vonat. Nálunk egy száz tengelyes vonatot számítunk zászlóaljionként (ütegenként vagy lovas századonként). Ezen számítás szerint a kelet-szibériai vasut egy-egy vonatán nem férne több el, mint egy zászlóaljnak a fele. A hosszú utazás miatt azonban a férőhelyet nem lehet úgy kihasználni, mint nálunk. Orosz újsághírek szerint az emberek ezen a vonalon huszanként lesznek egy-egy kocsiba bevaggonirozva, azon célból, hogy mindenki lefekhessék. Ha az orosz vonatok

megterhelését ilyen férőhely kihasználás mellett számítjuk, három 60 tengelyes vonatot kell egy-egy zászlóaljr szánni.

Kitűnik tehát, hogy az oroszok naponként csak 3 zászlóaljat indíthatnak utba Európa felé s hogy a legelső nap elindított szállítmány 23 nap múlva érkezhetik meg Európába. Egy hadtestet 36 zászlóaljjal, 10 lovas századdal, 42 üteggel számítva összesen 88 szállítási egységet kapunk, amelynek elszállítására 264 60 tengelyes vonat szükséges.

Ez a 264 vonat 33 nap alatt indítható el és az utolsó nap elindított szállítmány az 56-ik napon érkezik meg Európába.

Látjuk ebből, hogy a szállítás rengeteg sok időbe kerül. Két hónap leforgása alatt mindössze egy hadtestet képesek az oroszok Ázsiából európai hadszínterre vonni. Mindezt a hadtest vonata nélkül. Ha utóbbit is hozzá vennénk, az újabb 10 napot venne igénybe és 2 hónap eltelté után kezdődhetne meg a második hadtest szállítása. Két hónap alatt 1 hadtestet . . . De mit végzünk mi két hónap alatt, mikor már annyit végeztünk pár nap alatt!

Hunt.

Tayfun.

Messze Kelet-Ázsiában Nippon csipkés szalagu szigetvilágára is ráfújt a világháboru eget-földet rázó vihara. De nyomában nem zeng egy hős és nagy népnek lelkesedése. Ezt a háborút ravasz és lelketlen diplomaták csinálják, kiknek fejébe száljt Japánnak imént megszerzett nagyhatalmi méltósága és azt hiszik, hogy már büntetlenül támadhatják hátulról és orvul barátjukat és mesterüket, kinek pedig mindent köszönhetnek.

Japánnak modern és vitéz haderejét németek nevelték. És Németország az, kinek nagyszerű egyeteméin a japán nemzet ifjúsága tanulja és magába szívja az európai kulturát. Japánnak manapság még csak kulturája és hadserege európai; alkotmánya, közigazgatása, társadalmi tagoltsága még mindig ázsiai. Japán még mindig nem ismeri se a politikai, se az egyéni szabadságot, Japán szabadságharca még mindig nem kivatott meg. És e szörnyű Tayfunban, melynek előszele még Tokio kis teaházait is rázogatója, nem kél fel a japán nép szabadsága és ki tudja? : az orosz kancsuka, melyet egyszer már e nagyra hivatott nép kicsavart félelmetes és halálos ellensége kezéből, nem suhint-e néhány év múlva éppen Japánnak fejére?

Ha nem suhint reája, azt is elsősorban Németországnak és a Magyar-Osztrák monarchiának köszönheti majd. Ez a világháboru, ha célját a diplomaták elrejtik és tagadják is, azért mégis az orosz deszpotizmus összetörésére irányul. Meg kell szabadítani nemcsak Európát, hanem Ázsiát is az orosz autokrata tevelytől és attól a szörnyű lidérenyomástól, mely a népek lelkén Nagy Péter uralma óta ül. Oroszország a pánszlávizmus hazája, de a szlávtság még nem tart ott, hogy újra megváltsa az emberiséget. A szlávizmusnak egyelőre semmit se köszönhet a művelt emberiség. Nagy Oroszországban manapság még a deszpotikus cezárság ül orgiát; társadalmi és politikai világa pedig még nyakig ül a nemzetiségi és vallási türelmetlenségtől izzó középkorban. Bár hatalmas pusztaságait és a jéghideg szibériaisivatagokat nem képes kulturális munkába fogni, mégis nagyságához szörnyű falánkság is járul. Mindeh szlávnak protektora, de csak azért, hogy alkalmas pillanatban kényurává váljon. Oroszországtól semmit se remélhetnek a népek és nemzetek. Oroszországtól nekik csak rettegni lehet.

E szörnyű és rettegett moloch ellen éppen Japán volt az, ki elsőnek, bátor tüzzel és friss erővel hatalmas csapást mért. A művelt nemzetek, egész Európa szorongó gyötrellemmel szemlélte a Góliáth-Dávid harcot. Japán győzött és azóta Nippon csodás országa bekapcsolódott nemcsak a magas politikának szövevényes hálójába, hanem belefészkelődött a művelt kulturnemzetek érzésvilágába is.

Azóta Japán nem — Ázsia többé. Elvesztette exotikus jellegét, de megtalálta minden művelt embernek rokonszerelmét. Japán bátor haditetteivel odaállt a művelt nagyhatalmak sorába és egysorban és egyszerre említettük Franciaországgal és Angliával.

Fájdalom: ma is együtt van Franciaországgal és Angliával! És ez az, amit oly nehéz becsületes szívvel és elmével találó szóval jellemezni.

Németország volt a tanítómestere és mégis annak halálos ellenségei mellé áll. Oka, joga nincs a háborura, mert nincs a világnak az a bölcs diplomatája, ki a sarajevói gyilkosok golyóját össze tudná bogozni Kiautsau elhagyásával. És mégis, ez a német-japán háboru oka és ezért is méltó pandantja a német-angol háborunak, melyet a dicső Anglia Belgium semlegességének szent sérthetlenségéért vív. Nem okok ezek, hanem csak erőszakolt ürügyek. Anglia és Japán vezető államférfiai a

nagy globuson át előre nyújtogathatják a kezeiket és mert alattuk a „barátságos“ Oroszország beláthatatlan síksága terül el, még — kezét is foghatnak a tág lelkiismeretlenség jegyében. Milliő és milliő emberlelket küldenek a vágóhidra csak azért hogy minden emberi kulturának halálos ellenségét, az orosz deszpotizmust ezer darabra szét ne törje Németországnak és a monarchiának igazságos karja.

Rendben van, de csak a mi részünkről. Ebben a háboruban eldől Oroszország sorsa. De csak az európai Oroszországé! Ha a szerencse tovább kíséri győzelmi babérral fegyvereinket, úgy Varsóban, Szent Péterváron vagy tán — Moszkvában szakítjuk szét Nagy Péter végrendeletét. Bizánc Aja Szófia templomán tán soha többé nem ragyog majd a szlávizmus kettőskeresztje, de Ázsiában még mindig az orosz lesz az ur! Szibéria hősivatagjai megindulnak keletre és délre. Japán virágos szigetvilágát, Afganisztán és az Indiák tropikus földövéit még meglepheti és eltemetheti a jeges világ lavinája. Szibéria nemcsak földrajzi terület, hanem az emberi szabadságok, kulturák, érző szivek és lelkek temetője . . .

Ha ezt a Tayfunt várja Nippon népe, úgy nem kell soká várakoznia. Szibériából éppen csak elmarsolnak a fehér cár hadtестe. De visszajönnek, sőt nagyon is hamar visszajönnek!

Mi és a németek nem várhatunk addig, míg Szibéria jeges világa megfagyaszt bennünket. A békét még a tél előtt diktáljuk és addig a jeges világ hadtестe nem érnek el hozzánk. Viszszamarsolnak hamarosan oda, honnét jöttek és mikor a szibériai kaszárnyákban újra Alarmot fujnak, a szibériai Tayfun hideg, fagyos, haláltosztó jeges szelétől összeborzongnak Nippon gyermekeinek teaházai és Indiának pagodái . . .

A világháboru Tayfunja nemcsak ember-milliők hekatombáit áldozza fel, hanem összetör gyilkos utjában gyönyörű emberi illuziókat is.

A francia gloir megkopott pakfonfőnye mellett semmivé oszlott az európai művelt és becsületes emberek japán szimpátiája is. Mi tagadás: erre a szimpátiára eddig mi bizton építettünk és számítottunk. Mi vártuk és reméltük, hogy Japánt is felrázza a népek háborujának hatalmas Tayfunja és amit oly dicsőségesen kezdett, azt teljes diadallal be is fejezi. Örökre leveri az ő ellenségét és Ázsiát is felszabadítja a pánszlávizmus halálosan ölelő karjaiból.

Ha hozzánk csatlakozik, úgy Japán segítsége óriási segítség! Leköti a szibériai orosz hadtестeket és Oroszország teljes leigázását igen hamar előkészíti.

Mig így, hogy hátba támadja tanítómesterét, éppen csak elveszítjük — japán szimpátiánkat. Ott még nem tartunk, hogy japán hadsereg akár vizen, akár szárazon eljuthasson európai harmezökre. Azt megteheti, hogy Németország békés bérletét, amely nem is az övé, hanem Kináé, elfoglalja. Kiautsau bár nagyon termékeny, de alig 130 négyzetkilométernyi terület. Németország egyelőre csak bérli. Ha most Japán-vitéziül felmond és kiveri a jámbor földbérlet, úgy a világháboru lezajlása után, néhány hónap múlva megjelenik a Kelet-Ázsiai vizeken a hatalmas imperator rex hajóhada és a kiautsaui és lautsaui öblök között kitűzik a német imperium hódító lobogóját és attól kezdve nincs bérfizetés, csak — hadisarc és ezt már nem Németország fogja fizetni.

Azt is rebesgetik, hogy az amerikai Egyesült-Államok, sőt Olaszország is féltékeny szemmel nézik Japán fegyveres készülődését. Ha ez igaz, úgy e világháborunak Tayfunja valóban végigseper az egész művelt világon. Akik becsületes kardjukat az igazságnak oltalmában húzták ki, azoknak e rettenetes földindulás közepette sincs miért rettegniök.

Kelet-Ázsia szigetvilágát a természet is kráterek torkára építette. Mi csak elvetettük a viharágvakat. Azok fogják csak valóban learatni a mérhetetlen szenvedések sebeit, kik már előbb borzadva és rettegve ismerték a Tayfun szörnyű pusztításait.

Földes Artur dr.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „Külügy—Hadügy“ heti szemlére, mely rövid fennállása alatt nemcsak az érdekeltek körök elismerését nyerte el, hanem változatos és friss tartalmával, megbízható értesüléseivel és izléses kiállításával az egész monarchia sajtójának osztálytetszését vívta ki: aug. hó 1-vel új előfizetést nyitottunk.

A „Külügy—Hadügy“ heti szemlépiskárkosi Szilágyi Lajos dr., cs. és k. kamarás, vezérkarnál beosztva volt százados szerkeszti, munkatársai a legvalóbb tollu külügyi és hadügyi szakteletyék.

Előfizetési ár: negyedévre: 4 koron. Mutatványszámot készséggel küldünk.

A „Külügy—Hadügy“ kiadóhivatal VIII., Népszínház-utca 16.

Telefon: József 51—15.

Uj előfizetőinknek,

ha legalább félévre előfizetnek, ingyen küldjük meg a Külügy—Hadügy eddig megjelent összes számait.

Törökország a hármasszövetség mellett.

A história — úgy látszik — ismét csatasorba állítja a velünk annyira együttérző török nemzetet. Hiábavaló a kétségbeesett entente minden erőlködése, hogy Romániát, Bulgáriát és Törökországot is ellenünk uszítsa: főleg az utóbbi hatalom *rendületlen elhatározással tett meg minden intézkedést arra nézve, hogy a hármasszövetség érdekei mellé állhasson.*

Ezzel az egész kulturvilág, de főleg a magyar és német közvélemény szeretetteljes érdeklődéssel fordul ismét a letipornak hirdetett Törökország felé, hogy vajon kiheverte-e a balkánháboruk iszonyatos vérvesztéseit ez az ország és melyek azok a csodás erkölcsi és anyagi erők, melyek aktivitása esetén számításba jöhetnek?

Minket természetesen elsősorban a katonai szempont vezet. Figyelve Törökország mai helyzetét, csak a legnagyobb örömmel regisztrálhatjuk azokat a száraz tényeket, amelyek azt bizonyítják, hogy Törökország két esztendő leforgása alatt nemcsak kigyógyult sebeiből, de *önrendelkezési ereje intenzívebb és elhatározóbb, mint amilyen a balkáni háboruk előtt volt.*

Akkor ugyanis Törökország az alkotmányos berendezkedés első nehéz próbaéveit élte. Abdul Hamid szultán harminc éves zsarnokságának nemzetpusztító határát 1908 óta nem tudta a fejlődés életelixirjével ellensúlyozni. A török nép konzervatív, irtóztott az újításoktól, de a balkánháboruk gyászos eredményei az új éra legdühösebb ellenfeleit is meggyőzték arról, hogy a végpusztulástól e zsarnok-rendszer megszüntetése mentette meg Törökországot. És a békekötés után a török nemzet legjobbjai — élükön a Berlinben szerzett katonai erényekkel ékeskedő Enver basával — mindent elkövettek Törökország régi dicsőségének megmentése érdekében.

Szívós és lelkes munkájuk eredménye máris meglepő, mert ime nemcsak egy hatalmas, harcrakész tengeri flotta vonul fel az oroszok fekete-tengeri hajóira ellen, hanem szárazföldi hadseregök is teljesen reorganizálva, mozgósítva várja a megfelelő intézkedéseket.

*

Enver pasa és Liman basa teremtő és vezető kezei alatt egészen újjá született, szinte félelmetessé nőtt a török tengeri haderő, mely áll: 1 dreadnought, 5 régebbi páncélos csatahajó, 2 páncélos cirkáló, 4 jelző-hajó, 15 ágyus naszád, 10 torpedó naszád, 8 romboló, 7 szállítóhajó és a németektől megvásárolt 2 páncélos cirkáló, összesen 54 hajóból.

A hajórajnak az eddigi diszpozíciók szerint Arif bey lesz a főparancsnoka. Ezekből is látható, hogy Törökország ereje biztos tudatában utasította el Oroszország követeléseit a Dardanel-

lák megnyitására nézve, mert szinte bizonyosnak látszik, hogy a török tengeri haderő a győzelem reményében veheti fel a harcot az orosz tengeri flottával szemben.

Hasonlóképpen fellendült a szárazföldi hadsereg értéke.

Azok, akik szemtanúi voltak a mostani mozgósításnak, állítják, hogy a Liman pasa személyében lent működő német katonai szellem és erkölcsök az elmúlt rövid idő alatt is *egészen újjáalakították a török hadsereget, melynek jelenlegi ereje:*

sorkatonaság 800,000,

tartalékosok 500,000,

népfölkelők 100,000; összesen tehát *egymillió 400 ezer emberből áll.* Sőt ez a szám szükség esetében további 400,000-rel gyarapodhat is.

Ime, így fest az ottomán császárság hadi ereje, melyet az avatatlanok talán rosszul ismertek, de amely haderő a nagy szultánok idejéből ismert határtalan lelkesedéssel várja a parancsot, hogy gyűlött ellenfeleire lecsaphasson.

Európa majd látni fogja, hogy mire képes a modern manlicherekkel, Krupp-ágyúkkal és repülőgépekkel felszerelt török hadsereg! De számításba kell még venni azokat a hivatalosan is megerősített híreket, amelyek az egyiptomi forrongásokról, az indiai mohamedánok elégedetlenségéről számoltak be s amelyek azt bizonyítják, hogy ebben a világháboruban részt követel magának a 400 milliónyi mohamedánosság is, melyet vérig sértett az angol kapzsiság . . . És csodálatos! A félhold együtt fog harcolni a kereszties lobo-gókkal, együtt az orgvilkosok és az álszentek ellen!

Noury Eschref.

Egy hazafias román pap buzdító beszéde.

Hogy az ország román nemzetiségű lakossága mily lelkesedéssel sorakozik zászlóink alá, annak az elmúlt napokban számtalan tanujelét láttuk. Egyet közülök ime itt közölünk:

Pirtea György mezőpeterdi g. keleti lelkész e hó 17-én azon kérelemmel fordult a Berettyóújfaluban állomásozó honvéd ezredünk parancsnokához, hogy Ő Felsege legmagasabb születésnapján, a szokásos róm. kath. vallásu tábori mise után, az ezred g. keleti román legénységének ő is prédikálni kíván. Az ezredparancsnok készséggel tett eleget a kérelemnek és másnap, augusztus 18-án az ezred összes románajku legénységét az isten szabad ege alatt négyszögbe fölállítván, hozzájuk Pirtea György teljes papi ornátusban és kezében a keresztel a következő nemes hévtől áthatott hazafias beszédet intézte:

Szeretett fiaim és hű katonáim!

Felsőbb királyi parancs és a hazaszent érdeke fegyverbe szólított benneteket, mert védelmeznetek kell drága hazánkat egy orgvilkos és perfid ellenségtől. El vagytok látva mindnyájan

kellő fegyverekkel, de én, mint lelkipásztorotok üdvösnek találtam, hogy harci fegyvereteikhez egy másik, szintén hatalmas harci eszközt adjak át nektek. Ez a fegyver a kereszténység legvözhözetlen fegyvere: a kereszt!

Ma, amikor felséges urunk és királyunk születésnapjának fordulóját ünnepeleltek, egy mindennél fontosabb kötelesség teljesítésére szólítalak fel benneteket. Emléketekbe idézem ezt az isteni parancsolatot: „Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú életet élhess a földön!” Ezt az isteni parancsolatot, szeretett fiaim, a mai válságos időben úgy értelmezzétek, hogy mindenható Istenünk után nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül mindnyájunknak egy igazi és szeretett atyánk van: a mi drága és felséges uralkodónk, I. Ferenc József. — legdrágább anyánk pedig szeretett magyar hazánk. Nagy kötelességek teljesítésének küszöbén arra kérlek hát titeket szívem teljes mélyéből, hogy e szülőkért a legnagyobb hűséggel és áldozatkészséggel vitézzen harcoljatok, az ellenségtől soha ne félietek, mert az ő fegyvereik tüze szemfényvesztés, mert igazi tüze és ereje csak a mi fegyvereinknek van, mert nem az orgvilkos ellenséggel, hanem velünk van az Isten igazsága!

Menjetez hát harcba a mindenható Isten áldásával, amit esdve kérek reátok. Soha ne hátrálijatok, mindig csak előre nyomuljatok őseink hagyományos vitézségével s tiporjátok le gaz ellenségeinket. Kiáltjátok velem együtt: Éljen a mi dicsőségesen uralkodó királyunk! Éljen a mi drága magyar hazánk! Éljen a mi hű szövetségeseink Németország! Éljen vitéz hadseregünk és dicső hadvezetőségünk!

A háboruban adományozható kitüntetések.

Fegyveres erők babérkoszorus hőjét, királyunknak leghűbb katonáját Fejérváry Géza báró gyalogsági tábornokot az egész ország gyászával kísértük utolsó útjára. A solferinói hőst, ki a Mária Terézia rendnek utolsó magyar lovagja volt, egész legenda övezte, azóta ennek a nagy kitüntetésnek egy magyar tulajdonosa sincs, de élt derék tisztakarunkban a remény, hogy majd ha a Legfelsőbb hadur hívó szava fegyverbe szólítja a nemzetet, ismét lesz nem egy, de sok oly vitéz katonánk, Fejérvárynk, ki e legfelsőbb kitüntetést kiérdemli.

Királyi kitüntetés és dicsőség és egy nemzet örök hálája vár most a nagyokra és hősökre, kiknek soraiban hisszük és reméljük, hogy a magyar nemzet hagyományos vitézsége folytán a legnagyobb számmal magyar tisztak és magyar harcosok lesznek.

*

Háboru esetén a harctéren kitünt

tiszteknek a Mária Terézia-rend keresztjeit, a Lipót-rend, a Vaskorona-rend és a Katonai érdemkereszt hadidiszitményes keresztjeit adományozzák, a legénységet pedig arany és ezüst vitézségi érmekkel díszítik fel.

A *Mária Terézia-rendjelet* Mária Terézia királynő alapította. Az alapítás napjául 1757 június 18-át, gróf Daun Lipót tábornagy kolini dicső győzelmének napját — jelölték ki. Az I. Ferenc császár által 1758. december 12-én kibocsátott rendi határozmányok és Ő Felségének 1878. október 21-én és 1895. március 8-án kelt rendeletei a szükséges magyarázatokkal és kiegészítésekkel a szolgálati szabályzat függelékében foglaltatnak. Ezeknek itt csak kivonatát közöljük.

A rendnek a mindenkori uralkodó a főnöke és nagymestere. Tekintet nélkül a rangra, a vallásra és egyéb körülményekre az összes tisztek tagjai lehetnek, ha erre katonai érdemeket szereztek. A rendnek annyi nagy keresztese, parancsnoki keresztese és lovagja lehet, ahány tiszt ezekre a kitüntetésekre méltónak bizonyult. A rendjelet csak olyanok igényelhetik, akik az ellenség előtt oly hősiest tettet követnek el, amit a szorosán vett kötelességük nem parancsolt, melyet azonban ők kiváló okossággal, vitézséggel, önként hajtottak végre. Hasonló igényt támaszthatnak azok a tisztek, akik a hadviselés céljaira áldásos tanácsokat adtak és azok végrehajtását kiváló vitézséggel is segítették elő. Tettét mindenki önmaga tartozik vázolni, de szemtanúnak kell azok helyességét igazolni. Ha a rendet olyanok nyerik el, kik előzőleg nemesek nem voltak, a rend adományozása folytán eo ipso nemesek lesznek. Ha a rendnek valamelyik tagja külön kérelmezi, úgy bárói rangra emelik.

Maga a rendjel, fehérre zománcozott arany kerestből áll. Rajta a rend jel-szava: „Fortitudini“. A rendjel szalagja vörös-fehér-vörös. A lovagok a bal mellen hordják, a parancsnoki keresztések a nyakon, a nagykeresztések pedig a jobb vállról a bal csipő felé húzódo 10 cm. széles szalagon. A nagykeresztések a bal mellen csillagot is viselnek szalag nélkül. A rend lovagai és azok özvegyei évi járulékot kapnak.

A Mária Terézia-renden kívül a csatáterén szerzett érdemekért *hadidiszitményes Lipót-rendet*, *Vaskorona-rendet* és *katonai érdemkeresztet* is adományoz Ő Felsége a király. Ezekre vonatkozólag 1860. január 12-én adták ki a legfelsőbb rendelkezéseket, melyek szerint a hadi diszitményes rendjelek-

nek a célja az, hogy az ellenség előtt szerzett érdemek és más egyéb katonai vagy polgári érdemek jutalmazásánál különbséget tegyenek és hogy ismételt hőstetteknel a már egyszer kitüntetett egyének fokozatosan nagyobb és nagyobb rendjelt lehessen adományozni. Maga a hadidiszitmény arany babérszoruból áll, mely a Vaskorona-rendnél zöldre zománcozott, a többi rendjelnél pedig halványzöldre fúttatott.

A legénység részére háboruban *vitézségi érmeket* adományoznak. Ezeknek eredete. II József császár korára nyulik vissza, aki 1789 július 19-én egy arany és egy ezüst emlékermet alapított oly legénységi állományu egyének számára, akik az ellenség előtt vitéz és hősiest tettükkel tűnnek ki. I. Ferenc császár az ezüst vitézségi éremnél két osztályt létesített.

Van tehát:

arany vitézségi érem;

I. oszt. ezüst vitézségi érem;

II. oszt. ezüst vitézségi érem.

A vitézségi érmek első oldalán a mindenkori uralkodó mellképe van. I. Ferenc Józsefet ezeken az érmeken tábornagi egyenruhában ábrázolják. Az érem hátsó oldalán két babérág van egymásba fonva, köztük az irás „Für Tapferkeit“, alattuk 6 ezredzászló képe.

Az arany vitézségi érem és az ezüst vitézségi érem első osztálának tulajdonosai élethossziglan pótdíjakat élveznek és pedig az arany érmesek a rendfokozatukat illető zsoldot teljes összegében az ezüst érmesek ugyanazt fele összegben.

Régeinte úgy volt, hogy egy katona csak egy vitézségi érmet viselhetett és ha magasabb osztályu kitüntetést kapott a kisebbik osztályu érmet vissza kellett szolgáltatnia. Ő Felsége 1849. június 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával elrendelte, hogy ugyanazon katonának három vitézségi érmet elnyerheti.

Hisszük és reméljük, hogy ebben a nagy és dicső háboruban a magyar katonáknak egész sorozata szerez felerőlt kitüntetésekre érdemeket.

Mindenkinek ingyen küldjük meg a Külügy—Hadügy eddig megjelent számait, aki f. évi szeptember 1-től legálább egy félévre előfizet.

Belgium végnapjai közelednek.

A meggondolatlan belga király és kormánya nem hallgatott a német birodalom kérelmére, nem engedte meg a német csapatoknak Belgium területén való keresztülvonulását, s így belekeverte önmagát a rettentő világháboruba, melynek első áldozata minden valószínűség szerint a belga királyság lesz.

A hatalmas nagy német császárra és kormányára még rosszakarói sem foghatják rá, hogy Belgium területére áhított volna. A francia-német határalakulás és a francia előintézkedések készítették őket rá, hogy a hadműveleteknek egyik irányát belga területen vezessék keresztül. Ünnepevényesen kérték ehhez Belgium hozzájárulását, ünnepevényesen garantálták Belgiumnak területi sérteflenségét, s a kárpótlást; és mikor az elutasító válasz megérkezett és reá Lüttichet fegyveres erővel bevették, Belgiumhoz újból jegyzéket intéztek, hogy kimélje meg magát az ország a további háborútól s ne álljon utiába a németek hadműveleteinek.

A két kérelem s a két elutasítás után a feltartóztatlanul előnyomuló német hadsereget mi sem tarthatja többé vissza. Lüttich, Namur, Tirlemont, Pervez, Brüsszel: a német győzelmek beszélő színterei.

Albert belga király Anversbe menekült, hatalma nem sokára csak e vár erődeiig terjed. Az országnak már német kormányzója van. A sajtó már németül ír, a gyárak a német hadseregnek dolgoznak. Egy pár nap még, s a belga királyság megszűnt, Európa térképéről eltűnik. Szükségesnek látjuk tehát, hogy ennek az eddig virágzó boldog államnak, mely sajtát vesztébe rohant, földraizi adatait olvasóink emlékezetébe feljűtsük.

Területe: 29.452 km²

Lakosainak száma: (1911) 7.490.411 ¹⁾ — 1910-ben volt 3.680.790 férfi 3.742.994 nő.

1 km²-en él: 254 l. Legsűrűbben lakott területe Brabant 443 l., leggyévebben Namur, 100 l. él km²-ként (1908 szerint).

Legmagasabb csucsa: Baraque Michel az Ardenneknben 675 m.

Hajózható folyói: Escaut vagy Schelde és mellék folyói: a Lys és Ruppel, továbbá a Maa és mellékvíze a Sambre (valamennyien végig).

Átlagos hőmérséklete: 9° C. Legmelegebb hónap: július (+17—20°), leghidegebb: január (—1—2° C).

Átlagos csapadékmennyiség: 700 mm.

Lakosaink nemzetisége: (1900) belga 6.487.487, holland 63.923, francia 56.576, német 53.758, más nemzetiségű 31.804. A 2 éves gyermekek nem számításával: franciául beszél 2.574.805, flemnvelven beszél 2.822.005, németül beszél 28.314 franciául és flemül beszél 801.587, franciául és németül beszél 66.447, flemül és németül beszél 7.238, franciául, flemül és németül beszél 42.889, e három nemzeti nyelv egyikén sem beszél 350.263. **Lakosai foglalkozásuk szerint:** (1900) mezőgazda 442.902, iparos és bányász 1.372.251, kereskedő 385.236.

Termékeny terület: 25.033 km² (85%). Ebből szántóföld 17.361 km² (70%), rét és legelő 2.457 km² (10%), erdő 5.215 km² (20%).

Terméketlen terület: 4.418 km² (15%).

Fontosabb növényi termékei: *) takarmányrépa (57), burgonya (30), cukorrépa (16), takarmánynövények (lőhere, lucerna, széna stb. 20), rozs (6), zab (6), buza (4).

Házi állatai: (millió darab) szarvasmarha (1.9), sertés (1), ló (0.4), juh (0.2), kecske (0.2). — A halászat 1908-ban 6 millió frankot jövedelmezett.

Bányatermékei: (1910) kőszén (239³), nyersvas (23), cink (2), ólom, ezüst.

Főbb iparágai: textilipar (kb. 170.000 munkás), ruházati ipar (140.000 m.), fémipar (135.000 m.), építőipar (94.000 m.), élelmiszeripar (90.000 m., főleg 114 cukor- és 125 szeszgyár), faipar (88.000 m.), bőrpar (58.000 m.) és üvegipar (23.000 m.).

Kereskedelme: (1912). Behozatal: 4.210.297.660 K. Kivitel: 3.591.470.400 K.

Legfontosabb behozatali cikkek: buza 333 millió K, buza 119 millió K, vasuti kocsik 111 millió K, cink 107 millió K, kender 105 millió K.

Legfontosabb kiviteli cikkek: gvapiu 333 millió K, buza 119 millió K, kender 105 millió K.

Legtöbbet hoz be: Franciaországból 738 millió K értékben, Németországból 602 millió K értékben, Angliából 436 millió K értékben, Észak-Amerikai Egyesült-Államokból 341 millió K értékben, Oroszországból 318 millió K értékben.

Legtöbbet visz ki: Németországra 959 millió K értékben, Franciaországra 695 millió K értékben, Angliába 498 millió K értékben, Hollandiába 352 millió K értékben, Észak-Amerikai Egyesült-Államokba 114 millió K értékben.

Magyarországtól vesz: 4 millió K értékben; ebből fűrészelt fát 1.8 millió K értékben, hántolt rizst 0.5 millió K értékben.

Magyarországnak elad: 7 millió K értékben; ebből gvapiut 1.7 millió K értékben, gvémántot 1.4 millió K értékben.

Vasutvonalainak hossza: (1911) 4720 km.

Távíróvonalainak hossza: (1911) 7582 km.

Távbeszélő vonalainak hossza: 1910) 242.962 km.

Kereskedelmi hajóira: (1910) 99 gőzhajó 188.000 t. és 5 vitorláhajó 3402 t. tartalommal.

Fontosabb kikötői: Anvers (25 millió t. tartalommal) Ostende és Bruges.

Pénzrendszere: kettős valuta, tényleges aranyvaluta. Franciaországgal remközösségben van, 1 franc = 100 centimes, 1 frc. = 0.95 K = 0.81 M = 0.72 skandináv K = 0.48 holland frt. = 0.37 R. = 0.79 sh.

Súly-, hossz- és területmérték: mint nálunk, 1 aune = m.

Ürmértéke: mint nálunk, Litrone — 1, aril = hl.

Költségvetése: (1913). Bevétel: 19.771.916 korona. Kiadás: 717.763.103

korona. Ebből oktatásügvre költenek 40.089.856 K-t, a hadseregére költenek 77.422.402 K-t.

Nagyobb városok: (1910.) Bruxelles*) (főváros) 177.078 l., külvárosaival 720.347 l., Anvers*) külvárosaival 398.255 l., Liège*) külvárosaival 242.357 l., Gand*) 210.428 l.

*) Becslés szerint. — Millió q-ben. — Milliő q-ben 1912. — Magyar konzuli székhely.

Szerkesztői üzenetek.

B. K. S. T. Egy hü előfizető.

Névtelen levelekre nem válaszolunk és e rovatban csak előfizetőinknek állunk rendelkezésére.

B. L., Rákoskeresztur. Lapunknál ez idő szerint, sajnálatunkra, nem alkalmazhatjuk.

A szerkesztésért és kiadásért

Dr. SZILAGYI LAJOS FELELŐS.

A lapot a „Külügy—Hadügy” lapvállalat

r.-t. adja ki.

Merkantil-nyomda (Havas és Lehner) VIII.,

Német-utca 27.

A napokban megjelent:

HANTOS ELEMÉR

orsz. képvis.

A monarchia pénzügyi harc-készültsége, mozgósítása és hadviselése

c. munkája, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia idei nagygyűlése a Lévy díjjal jutalmazott.

A jelenlegi viszonyok között alig képzelhető munka, amely nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mint Hantos műve, amely a katonai mozgósítás és hadviselés összes gazdasági és pénzügyi kísérő jelenségeit tárgyalja és kimutatja, hogy a monarchia nemcsak katonailag, hanem pénzügyileg is teljesen felkészülve néz elébe a háborus bonyodalmaknak.

A könyvet, melyből egy-két mutatócikk már közöltünk a Magyar Tudományos Akadémia adta ki.

◆◆◆ **Ára 3 korona.** ◆◆◆

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület Budapesten.

Alapított 1840-ben.

Befizetett részvénytőke: K 200 000.000.— Tartalék: 51.560 252.29.
Könyvecskékre és folyószámlákra elhelyezett betétek álladéka 1913. évi december 31-én: K 412.992 281.61 Forgalomban levő saját kibocsátványok: K 393.158.200.—

A takarékpénztár 4⁰/₀-os és 4^{1/2}/₀-os zálogleveleket, valamint 4⁰/₀-os és 4^{1/2}/₀-os községi kötvényeket bocsát ki.

Ezen cimletek **teljesen adómentesek**, minden tekintetben **kaucióképesek** és községek, testületek, alapítványok és nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeinek elhelyezésére, valamint hitbizományi és letéti pénzek gyümölcsöző elhelyezésére alkalmasnak nyilvánítottak. Mind a záloglevelek, mind a községi kötvények alkalmasnak nyilvánítottak, továbbá **katonai házassági övadékok céljaira** s a záloglevelek ezenfelül **árvapénzek** elhelyezésére is.

Fogak és fogsorok

aranykoronák, aranyhidak, teljesen szápadlás nélkül, melyeket nem kell és nem lehet a szájból kivenni, rágásr, beszédre azonnal használhatók. 24 órán belül elkészülnek. Vidékiek megvárhatják. Teelis 10 évi írásbeli íőtállás. Igen mérsékelt árak. **Foghuzás, gyökérhuzás, fogtömések** (plombák), **beteg fogak gyógvitása stb.** Tömések aranyból, platinából, porcellánból stb.

Barna I. fogorvosí és technikai rendelő-inté-zete Budapest, Erzsébet-körut 54. fsz.

Elsőrendű
látható írásu

Ujlaki-írógépek

a legmodernebbek. Katonai és polgári hatóságok közkedvelt írógéptypusa. **Díjmentes bemutatás országsherte.** Árjegyzék ingyen. **Részletfizetésre is.** Tel. 122-60. **UJLAKI-ÍRÓGÉPTELEP Budapest** Erzsébet-körút 28. 1897. óta az írógépszakmában.

EGYÉVI ÖNKÉNTESI SZOLGÁLAT.

Irta **Dr. Sajgó Jenő** nyug. főhadnagy.

Ára 1 korona 60 fillér.

Kapható a kiadóhivatalban.

Misoga Sándor

cs. és kir. udvari szállító
katonai szabó

Budapest IV.,

Váci-utca 36. Klotild-palota.

.. Telefonszám: 916. ..

Poloskairtást

jótállással. Padló beeresztést, acélforgácsolást, festést, mázolás, tapétozást olcsón vállal

Fuchs Budapest, Szondy-u. 37.

Telefon 102-36.

Tiszteknék 10 százalék engedmény.

Telefonszám: József 36-46.

Szenes László

festék, kence, máz, kefe és háztartási áruk gyári raktára

Budapest, VIII. kerület
József-körút 72. szám.

HUNGÁRIA BANK R.-T.

BUDAPEST, IV. KER., KORONAHÉRCEG-UTCA 18.

Igazgatóság: Gróf Sztáray Sándor elnök, gróf Cagninacci Hyacinthe alelnök, báró Gerliczy Ferenc alelnök, gróf Zichy Géza Lipót alelnök, gróf Apponyi Gyula, Beniczky Ödön, gróf Cagninacci Pál, gróf Erdődy Sándor, báró Wulf de Flotow, báró Hatvany Károly, dr. Lippmann Frigyes, Mannberger Nothomb Albert, dr. Pekár Imre, gróf Choiseul-Praslin Gabriel, báró Prónay Szilveszter Gábor, Schleifer Bretislaw, gróf Seher-Thoss Béla. *Ügyvezei igazgatók:* dr. Aczél János, Walder Béla. *Cégvezei:* Horvátovics Ferenc, Lakatos Oszkár.

Bankosztály. Gabonaosztály. Műszaki osztály.
♦ **Mezőgazdasági osztály. Vasuti osztály.** ♦

TELEFON-SZÁM 164-84.

DERKITS ÉS TÁRSA

KATONA EGYENRUHAKÉSZÍTŐ
ÉS ANGOL FÉRFI-SZABÓSÁGA

BUDAPEST IV.,
KECSKEMÉTI-UTCA 5.

A PÓTTARTALEKOSI SZOLGÁLAT
ELNYERÉSE ÉS NÖSÜLÉSI ÜGYEK

Irta **Dr. Sajgó Jenő** nyug. főhadnagy.

Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható a kiadóhivatalban.

BERETVÁS ÉS SARLÓS

BUDAPEST IV.,
Váci-utca 20 szám

Angol és francia úri divat.
Saját készítményű fehérnemű
különlegességek

MERKANTIL NYOMDA

HAVAS ÉS LEHNER

BUDAPEST VIII., NÉMET-UTCA 27. SZ.

TELEFON-SZÁM: JÓZSEF II-83

Szt.-Lukácsfürdő

kávéház és vendéglő

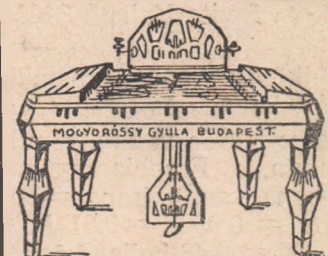
naponta délelőtt, délután és este

katonazene

Kitűnő ételek és italok. — Polgári
árak. — Figyelmes kiszolgálás.

WIRTH J. vendéglős.

Cimbalom

Legújabb szabad.
ac. élszerkezettel,
részi. tre. is. Csod-
daerős, tiszta hang-
gu. **GRAMOFON**
(beszélőgép) 25 k.
s. fejebb. Hozzá:
Fedák Sári, Király,
Rózsa, Berezei,
Bono, Caruso-tól
legsz. bb. len. ezek
2 korona 50 fillér.
Hegedűk világ-
hírű
mesterek hül-
utánzatai.

Számos kitiintetés jó munkáért.

Fuvolák, tárogatók, citerák, harmoni-
kák stb. Hurok. Javítás műterem stb.

Mogyorossy Gyula

kir. szab. hangszergyár, Budapest, VII.,
Rákóczi-ut 17. — Árjegyzék ingyen.